

BUDA-PESTA

20 Iuliu st. v.

1 Augustu st. n.

Va eși joi'a și duminică.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 54.

ANULU XIV.

1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de

anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Sè duplecâmu, au ba, consunatóriele românesci?

Cu cea mai víua interesare am cetitu „Considerațiunile ortografice“ ale dlui cavaleru I. Pașcariu, scrise pe câtu cu spiritu, pe atâtu și cu temeiu, ce le publică în câti-va numeri mai próspeti ai „Familiei.“ Ne place a crede, că interesarea va fi fost generala la publiculu nostru cugetatoriu, nu numai cetitoriu, față de cestiuatululu studiu, peste totu — cu vre dóue trei esceptiuni — bine rumegatu alu unui veteranu luptatoriu în aren'a literaria româna.

Într'adeveru ar fi și de doritu, ar fi timpulu supremu, sè mai invetiâmu odata și noi Români unu picu de disciplina în tóte, înca și în cestiuale privitorie la dulcea-ne limba naționala, la scrierea, regularea și cultivarea ei. Ar fi mai multu decâtu consultu, ar fi de lipsa, sè mai ascultâmu și în d'estea de ale limbei de literatorii nostri încaruntiti intru dadacirea acestui, celui mai prețiosu tesauru stramosiescu; și sè nu ne clatimu la tóte vên-turile opiniunilor de dî; și sè nu alergâmu copilaresce numai decâtu dupa fia-ce mester-strica — ierte-ni-se espressionea cam cotidiana — caruia póte într'o óra de nelucrare i-a tocatu prin capu sè între și dânsulu în cét'a filologilor cá Saulu între profeti, și sè faca pe reformatoriulu și îndreptatoriulu ortografiei

și alu mersului de desvoltare și cultivare a graiului românescu.

Scimu și noi pré bine și recunóscemu, că pe câmpulu sciintielor autoritate sînt proprie numai argumentele. Dara, rogu-ve, póte-se óre rațiunabilu macaru presupune, cá în nescari obiecte atâtu de abstruse și anevoioése pe câtu și de mare însemnătate, cum e și cultivarea limbei, argumentele și parerile emise cu usó-retatea politisarei despre evenimentele de dî de cãtra nesce delectanti în cele ale limbistici, sè fia mai fundate și mai conforme adevêrului și naturei lucrului, decâtu opiniunile barbatilor competenti, ce-si fecera din studiulu limbei profesiune a vietiei? Ést'a de o parte. De alta parte apoi considerându multímea, vulgulu, glótele, întrebâmu: câti au timpu și câti sînt capabili, séu de aru fi și capabili, câti si-ieau ostenél'a de a aprofundá argumen-tele sciintifice produse pentru cutare și cutare obiectu? Au nu scimu fia-care din noi dîeci și sute de esemple, că cutari critica și combatu o scriere, de nu lasa una litera buna într'êns'a; o critica dupa spuse și audite, fãra sè o fia vedutu vre-odata cu ochii? Da; marea majoritate a omenimei, dupa esperientiã, remãne de comunu pe suprafaçãa lucrurilor; dreptu-ce de multe ori chiar argumentele în sine cele mai

debile si mai superficiale, dara aduse înainte sub óre-care forma speciósá, sânt acele, cari o încânta mai multu.

Cu aceste numai atât'a vremu sè constatăm, cà si spre a putè emite o parere sântósa în cutare întrebátiune sciintifica, si spre a o putè apretíui în întrég'a si deplin'a ei valóre, la amëndóue deoprotiva se recere studiu; studiu ostenitoriu, îndelungu si seriosu. Numai atât'a vremu sè dicem, cà cei ce din Români n'au timpulu si vocatiunea de a se ocupá în adinsu de dadacirea celei mai nestimate ereditáti strabune, a limbei, aceia aru face bine sè mai vré în cestíunile limbale a sci nitíelu si de autoritátile nóstre filologice recunoscute, déca nu de noi, dara recunoscute de straini, de lumea literara a Europei civilizate. La din contra, pentru Ddiéu! unde vom ajunge, déca vom face si din limb'a-ne, din modulu scrierei, cultivarei si regularei ei puru si simplu obiectu de moda, dupa capriciulu individualu si dupa cum ne taia pe unulu fia-care capulu?!

O natiune stá séu cade deodata si dimpreuna cu limb'a sa : ¹⁾ este unu adevèru recunoscutu astadi de toti. Limb'a este expresiunea cea mai marcata, mai genuina si mai fidela a spiritulu unui poporu : e unu altu atare adevèru. Sciintí'a limbei, limbistic'a, filologí'a e declarata adi regin'a sciintíelor, cà sci-

¹⁾ K. W. L. Heyse : System der Sprachwissenschaft, Berlin 1856 ; pag. 2—3.

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —

(Urmare.)

Ánim'a ei întréga se reflectá în cuvintele : „Roberto, oh tu che adoro!“ Cu predilectiune, cu óresi-care pasiune parea cà rostiá dèns'a numele si linguisitórele cuvinte italiene : „Roberto, oh tu che adoro!“

Deodata se sculá si scóse unu suspínu adâncu :

— Robert ! O ! Robert alu meu, rentórce-te !

Ulrich Mason ascultá fórte emoñionatu acésta esclamatíune. Erá totu acea istoria vechia eternu nóua !

Afara se audí sgomotulu unei trasuri si nu multu dupa acea caii se oprira înaintea portalulu. Unu barbatu naltu, betrânu, se coborí ; elu pronunçiá câteva cuvinte într'unu tonu demandatoriu si întrá în casa. Apoi cocíerulu mâná sub siópru si éra si urmă o tace-re mortala în castelu.

Tiner'a dama vedíu si audí tóte, si esteriorulu ei se schimbá. Fiintí'a-i mica se parea cà crescú, ochii ei negrii schinteiau, fragedele ei mâni se prefacura în pumni.

— Cà unu cocosiu ce-si sperlesce penele, — cugerá Ulrich, — acestu óspe nu póte fi Robert, càci nu ar fi devenitu asiá de superata.

intí'a unui lucru, prin care omulu, regele întregei creatíuni din universu, se destinge în modulu celu mai pipaitu de câte tóte alalte fiintíe neratiunale. ²⁾ Sè nu o tractámu drept' acea cà de claca, cu usioretate, copilaresce, necuviintiosu ; ci déca vomu sè ne apropiám de dèns'a, sè o facemu totu-de-una cu preparatiunea, bunacuviintí'a, respectulu detoritu unei regine.

Pentru acea, repetímu, ne pare bine si gratulámu din ánima, cà dlu cav. de Puşcariu, cà unulu, ce — precum se respica însusi si scim cu totii — „înca din tineretie a contribuitu câte ceva la sustíenerea unitatei ortografice“, si-a redicatu de nou vócea si a apucatu de nou pén'a de defensiune, spre a reprobá inconvenientíele mai nóue ale asiá numitilor fonetisti, desvelindu cu o cale si unele pecate de ale etimologistilor. Suscriemu cu amëndóue mânilé sentintí'a condamnátoria a dsale, càci „unii din particulari atacându cu tendentiositate unitatea ortografica, unic'a unitate ce mai aveamu noi aici, voru, în loculu ortografiei adoptate de toti prin consense formale si concluse competentí, sè obtruda natiunei pe cale fortíata si necompetenta unu modu de scriere, care prin formele cele stricate numai o deforméza, si o despica într'o limba vechia si un'a neológa ; si càci ei si-uita, precum cà mai

²⁾ Bunsen : Report of the British Association for the advancement of science, 1847 ; pag. 257.

Usí'a se deschise si unu omu robustu, cu peru caruntu si mustetie negre, întrá în odaia.

Tóta înfaçisíarea lui erá în armonía cu castelulu posomoritu.

— Cum te afii, Olivio ? — o salutá elu usíoru, — schimbatu-s'au în câtva planurile tale ?

Elu ísi trase unu fotelu la caminu, — ísi întinse comodu picíórele lungi, — ísi plecá capulu înderetu, si o privíá când cu dispretíu, când cu compatimire.

— Nu stá aci, Olivio, cá statu'a lui Pygmalion, si — rogu-te — nu mai represintá nici o scena dramatica ! Astfel de lucruri se potrivescu frumosu în teatrulu dela Covent Garden ; dar în viétí'a de tóte dilele sè parasimu tog'a tragica ! Vino, spune-mi, nu te-ai uritu înca de acestu castelu cu clotiani si fantome ? Nu voiesci sè te rentorci în orasiu ?

Ea ílu ascultá si se apropiá de caminu. Ochii ei negrii se pareau, cà se mai marescu de iritatiune ; erá o vedere caracteristica : dam'a tinera într'o haina roşia si cu unu peru undulantu auríu, si omulu betrânu cu trasuri aspre si serióse. Asemenarea lor anuncia, cà acelasi sânge curge în vinele amëndurora, si cà vointí'a de feru a omulu animá corpulu subtilu alu ei.

— Cu conditíunile tale, unchiule, nu me voiu rentórce în orasiu nici odata, — respunse ea cu voce tremurânda. Eu potu sè traiescu si sè moru aice, déca

avemu si alte corporatiuni cu o competintia multu mai larga si mai potrivita de a se esprime in privintia recerintielor ortografice, precum e Asociatiunea transilv. pentru literatur'a si cultur'a poporului rom., Societatea academica rom. scl. " Suscriemu asisidere apurarea, ce face ortografiei cipariene, ca unei scoase in adeveru din cea mai intima natura a limbii si la care ajunsese pe urma in cele esentiale toti cei vre trei-dieci gramatici romani anti-cipariani, si mai toti din cei post-cipariani. Le suscriemu, — dara nu tocmai in tote.

„Quandoque et bonus dormitat Homerus.“ Asiá i se timpla si pre stimatului d. cavaleru. Intre multe, forte multe ratiuni, temeuri, argumente si desluciri bune, i scapara si vre doue-trei neesactitati. Lneru omenescu e a gresi, divinu a-si corege gresiel'a! P. e. remasitie de multariulu neutru limb'a noastra in adeveru pastra mai numeroase ca ori care alta limba neolatina, si poporul nostru pe cele mai multe locuri le si rostesc aieva cu *a* obscuro, era nu, precum afirma d. P., cu *e*: *popora*, *topora*, *vasa*, *osa*, nu: *popore*, *topore*, *vase*, *ose*. Nu crede d. Puscaru? Probedie, lu-rugamu, a rosti cu *e* chiar unulu din exemplele respective aduse de dsa, cuvintulu *ova* l. *ova*; se vedemu, va pute scoate *oue*, fara ridicul'a schimosire atatu a cuvintulu catu si a falcilor?!

Dara in fine aceste sunt esceptiuni in limba-ne, si suntenu cu totulu de acordu cu dsa,

ca peste esceptiuni vomu trece mai usioru si le vomu subsume, pe catu va fi posibilu, sub regulele generale.

Multu mai esentiala si mai afundu taiatoria i este dorintia, ca „Asociatiunea r. transilvana la cea mai de aproape a sa adunare nu numai se se respice de nou in respectulu ortografiei, si reprobandu tentatiunile fonetice, se se dechiare de nou pe langa ortografi'a etimologica (contr'a carei parti a dorintiei nici decum nu suntenu); dara inca mergundu cu unu pasu mai inainte, prin adoptarea duplicatiunilor la consunanti, in interesea unitatii ortografice la toti Romanii, se se identifice in privintia asta cu Societatea acad. rom.“ Aci, cu respectu la partea a dou'a a dorintiei dsale, ni se abatu cararile; si trebuie se dechiaramu din capulu locului, ca din convictiune basata pe temeuri, sciintiale suntenu si vomu fi contra propunerii de a dupleca consunele romanesce.

Asia dara duplecarea consunantilor! Nu ne putemu destulu mira de acesta dorintia si respectivu propunere a dlui P., carele combate cu dreptu cuvintu curios'a ortografia a Dictiunariulu academiei cu multiplele sale duplicatiuni de consune in modulu celu mai arbitraru, fara nici o ratiune fundata si fara capu: dara in acelasi resufletu recomanda primirea duplecarii consunatorelor nostre; carele pre bine si pre dreptu accentueza, ca sistem'a etimologica a scrierei romane e mai usiora, multu mai usiora decatu cea asia numita fonetica,

voiu fi silita; inse nu potu se me supunu. Oh! ce bine ar fi se moru, caci vietia nu mai are nici unu pretiu pentru mine.

Mr. Lyndilh isi innaltia privirea suridindu cu sarcasmu.

— Va se dica, tu esti indiferenta de tote, de cand ti s'a dusu Robertu Lisle. Cum ilu si poti aminti, Olivio?! Familia noastra arare ori a suferitu vro rusine; o astfel de rusine inse, ce tu ni-ai facutu, e rara in ori ce familia. Ce voiesci se faci deca nu te vei supune?

— Cunosci tu balt'a cea negra dintre bradi, unchiule? De multe ori cand cugetu la trecutul si viitoriulu meu, me cuprinde o dorintia d'a-mi fini acolo tota durerea.

Mr. Lyndilh facu ironicu din umere:

— Astfel de idei trecu curendu. Si atunci?

— Esti mai tare decatu stanc'a. N'ai nici anina, nici consciinta.

— Olivio, draga, cumpenesce impregiurările cu sange mai rece! Recunosc ca eu paru a fi aspru; familia Lyndilh a fost totu-de-una asia, incependu din dilele betranului Sir Malise si pana 'n timpurile nostre. Acestu veneratu precesoru alu nostru a ucisu mi-se pare chiar in acesta chilfa, pe amantulu soției sale; parintele teu era asemenea unu omu aspru si de

nu ai fi moštenitu si tu ceva din asprimea acea traditionala, nu ai resiste in astfel de gradu. Nu uită inse, ca tu ne datoresci recompensa pentru rusinea —

— Rusinea! — ilu intrerupse ea, — se nu mai intrebuintiedi acestu cuvintu, te rogu unchiule! De cugetu se me maritu dupa Sir Hogo Charteris, se scii, ca mai bine voiu muri.

Mr. Lyndilh o privi de nou ca pe o copila capricioasa, ce resiste, cu tote ca e debila.

— Mai bine vei muri? Sermana Olivio, nu e asia de usioru a muri! Numai eroinele romanurilor moru la cele mai neinsemnate ocațiuni, disparu in mijloculu balului de durerea animei seu devinu victim'a unor friguri consumatore, de cumva cutare Carolu seu Robertu i parascesce; in vietia practica inse nu se intimpla asia ceva. Apoi tu apartieni unei rase atatu de sanetose si de vietia lunga, incatu mai ingraba vei muri de podagra seu de slabirea betranetilor, decatu de durerea poetica a animei. Eu nu credu in ideile seriose de sinucidere; cu noue-spre-diece ani vietia e inca dulce, macar de si si-a pierdutu pe Robertu alu ei.

Ea sari in picioare plina de mania.

— Nu me revoltă intru atata, deca voiesci se nu me faci nebuna, — striga ea. Oh! ceriule, indura-te de mine, caci pe pamentu nu mai este indurare!

cum si mai corespundiatória, ba unica corespundiatória spiritului limbei noastre : dara în același timp nu observa, ce greurate si dificultate p'ací nesuperabila ar întroduce în ortografia-ne duplicarea din vorba. În adevèru făcîia de acésta dorintîia peste voia ne vine în minte o propunere a „Gurei satului“, facuta din incidentele duplecarii cestiunate primate mai anu-tiertiu de Societatea academica, cá de óra ce limb'a româna în rostire — afara de compusele ca prep. *in* si cu unu cuvèntu începatoriu cu *n* — nu dupleca consunele, si de óra ce prin cosecintîia ne-ar fi celor mai multi mai ca imposibilu de a scîi, unde sè duplecăm si unde ba, din acésta cauza încai sè le duplecăm tóte.

Ci sè lasăm glum'a la o parte. Lucrulu e pré seriosu. Neduplecarea consunelor este unu puntu din cele mai cardinale în sistem'a limbei noastre, petrunde întréga fiintîia ei. Contra ei nu e iertatu nimenui sè se scóle si sè stè înainte cu nesce argumente usiorele, cum e buna óra si acel'a, de a ne conformá limb'a la aparintîia (cáci, întarimu, ar fi conformare numai la aparintîia) ceva mai multu latinei; séu cum ar fi si argumentulu, cá Societatea acad. într'o óra de debilitate omenésca a otaritu duplecarea, când scimu, cá acestu june institutu românu, îndata dela nascerea sa multu atacatu chiar în temeliele esistentiei sale, nu una decisiune a sa o aduse nimica mai puçinu decátu din respecte si temeuri sciintifice. Des-

Si ea erupse într'unu plânsetu atátu de sfașiatoru, încátu ênsusi Mr. Lyndilh se înspaimântá. Înse spaim'a lui durá numai unu momentu, cáci elu cunosea femeile si sciea cá plânsulu lor nu vestesce peicolu. Déca fulgerile stralucescu, ne putemu teme; când înse începe sè verse plói'a, furtun'a resbunării a trecut.

Deci avèndu convingerea acést'a, elu o priviá tacèndu, pe când corpulu ei debilu tresariá în suspine dureróse.

Ulrich Mason îl amenintîia cu pumnulu.

— O! de asîu puté sè batu pe blastematulu acest'a! — esclamá elu.

Mr. Lyndilh atinse usioru umerulu ei; ea se retrase, cá si când unu șierpe s'ar fi apropiatu de ea.

— Nu te atinge de mine si nu-mi vorbí! — strigá ea. Tu n'ai ânima, esti unu tiranu. Dici, cá tatalu meu a fost aspru; elu înse nu mi-ar fi frântu ânim'a si nu m'ar fi aruncatu desperatiunii.

— Tatalu teu ar fi împușcatu pe Robertu Lisle cá pe unu câne, — i respunse rece unchiulu ei, — în locu de a suferi cá mine luni întregi capriciile tale. Elu de multu te-ar fi silitu sè te cununi cu Sir Hugo Charteris. Ia sém'a bine Olivio, sè nu facu si eu asemenea.

— Tu nu poti.

coperirea si aducerea acestora la lumina se tiène de istoria peste totu, si în specialu de istori'a literaturii române.

Sè ne întórcemu inse si sè venimu la obiectulu propusu.

Neduplecarea cosunatóriilor are în limba-ne radecine multu mai adunce, temeuri multu mai profunde, psihologice si limbistico-istorice; carora, celu ce ar vré sè le atace si restórne, trebue sè contrapuna argumente celu puçinu de aceeași valóre, de nu de mai mare. Asiá e?

Sè vedemu deci, cari sînt cele mai principale argumente pro si contr'a duplecarii consunelor românesci? Dupa acea sè le cumpe-nimu cu nepartialitatea si seriositatea cuvenita sântiei causei.

Aice inse respectulu detoritu sciintiei si meritului necontestabilu ne împune placut'a oblegatiune, de a lasá renumitulu si binemeritatulu nostru filologu T. Cipariu cuvèntulu, ale carui „Principia de limba si scriptura româna“ (Blasiu 1860) le citám în acestu puntu din cuvèntu în cuvèntu. Êst'a atátu mai vèrtosu, cáci din esperientîia nu pré îmbucuratória scimu, cá amintitulu opu eminentu, si — dupa noi — celu mai principalu alu ilustrulu autoriu abiá câteva procente din literatii nostri juni si betrâni lu-cunoseu mai multu, decátu din titlu. Dr. Gregoriu Silasi.

(Finea va urmá.)

— Asiá? Ce me împedeca sè chiam aici pe Sir Hugo si pe unu preotu, sè ve cunune îndata?

— Nici unu preotu nu va face acést'a.

— Sântî'a Sa parintele Georgiu Luftus ar face. Positiunea sa o are numai dela mine, elu cunósce tóte împregiurările si scie cá eu esecutu numai vointîia tatalui teu. Îti dau timpu de o septemâna, Olivio; déca nu-ti vei veni în ori, vom vedé ce va puté fortî'a. Dupa ce vei fi cununata, tóte aceste vor înceté si vei iubi pe Sir Hugo. Vino acum la cina!

— Îti multiamescu, nu cinu.

— Cum voesci. Cumpenesce tóte bine, fii întie-lépta si crutia-me cu melodramele tale. Îndata ce-mi vei dá cuvèntulu, te voi duce ér la Londra.

Elu esí din odaia, éra dèns'a cuprinsa de desperatiune își înaltîia capulu.

— Oh! Ddîeule! óre nu este ajutoru si indurare pentru mine nici în ceriu, nici pe pamèntu! — suspiná ea.

Ea statea aprópe de ferésta si rugatiunea ei fu ascultata îndata.

Dintre ramurile ulmului se redicá unu omu.

— Nu te teme, — șiopti omulu, — spune-mi cum sè-ti ajutu, si te voi ajutá!

(Va urmá.)

SALONUL

Conversare cu cetitórele.

— *Schitíe electorale.* —

Înca trei patru dile si alegerile de deputati vor începe. Pân'atuncea tóte partidele se mai framênta înca odata, toti candidatii si toti cortesii acestora se 'ncerca a mai capacítá odata pe cei siovaitori, spre a-si câstígá câtiva ómeni.

Se dice, cá de când au începutú mișcările electorale, vinulu s'a consumatu în mesura mai mare decâtú pân'atuncea.

Nu e mirare. Din urnele electorale are sè iésa adeverulu, si déca cineva pregatesce ómenii sei pentru acele urne — cu vinu, lucréza în consonantía cu vechi'a dîcatóre latina, cá „în vino veritas.“

*

În timpulu mai nou înse acésta dîcatóre vechia a trecutú prin óre-care reforma, s'a mai modernisatu.

Dnii candidati de deputati au aflu, cá spre a puté fi alesí, nu e de ajunsu numai adeverulu, ci trebuie sè aiba si — majoritate.

Spre acestu scopu înse mijloculu celu mai siguru e — rachí'a.

Astfel apoi — precum a însemnatu unu glumetiú — dîcatóre vechia : „în vino veritas“ s'a modernisatu asiá : „în rachio majoritas.“

*

Majoritatea! Acest'a e lucrulu de capetenia. Macaru numai de unu votu, dar sè fia majoritate.

Pentru a puté obtiné majoritatea, aristocratulu dice democratulu „frate“, bogatulu face visite pe la cei saraci, contess'a se face nanasia la pruncii plugarilor, proprietarulu dá mâna cu lucratorií sei, si asiá mai departe.

Dar si mai multu!

Pentru majoritate: avocatulu primesce procesele fára anticipatiune, cei doi preoti din o comuna se împaca, judele administrativu si judele regescu nita tóta rivalitatea, primarulu promite învetiatorulu cá i va scóte plat'a dela comuna, etc. etc.

Tóte pentru majoritate!

*

Candidatulu merge într'unu satú. Cortesii sei i dau informatiuni despre conducatorií de acolo ai poporulu si despre tóte aspiratiunile lor.

Întra la unu preotu. Acel'a tocmai dórme pe unu divanu. Lânga elu pe mésa o sticla de vinu — mai tóta góla, o pipa mare si o corfa de tutunu.

Preotulu se deștépta confusu, si se escusa, cá fu gasitu tocmai în starea acést'a.

— Nu te escusá, reverendissime, — i dice candidatulu, — somnulu e o naturala urmare a oboselei necontenite cu care conduci în comun'a acésta deșteptarea si luminarea poporulu.

Preotulu se 'nhóiba, si nu scie viséza séu este elu deșteptu? Dar candidatulu continua:

— Activitatea dtale e cunoscuta pâna 'n cercurile înalte. Si credu cá nici nu va lipsi recunoscinti'a. Dta trebuie sè capeti o decoratiune.

Preotulu nu mai póte de fericitu. Candidatulu ese indestulitu. A câstígatú unu votu, si votulu acest'a i va conduce o jumetate de comuna.

*

Pe strada candidatulu întelnesce pe unu omu fórté ambițiosu, care se lauda totu cu prietení'a ómenilor mari.

— Bine cá te aflu, frate, — ílu saluta candidatulu, — ministrulu presiedinte m'a însarcinatú sè-ti spunu salutare din partea lui.

Mai multi însi, cari se afla tocmai acolo, audu si ei acést'a, si ambițiosulu e fericitu.

Éra candidatulu dice: Érasi unu votu. Dar hai-damú mai departe!

*

Întra la unu mare contraru alu seu. Acela are o féta de maritu. Dar si soției lui i totu mai place a jucá rolu.

Candidatulu nu vorbesce nimica despre alegeri, si motivéza visit'a cu datori'a sa d'a cercetá tóte familiile de frunte din acelu satú, dar spera cá în viitoru va viní mai adese ori, si atuncea vor viní si alti amici cu elu.

Apoi se duce, findu convinsu, cá mam'a si fét'a vor capacítá pe domnulu casei sè voteze cu elu.

Candidatulu scie, cá acela care are cortesii femeiesci póte fi siguru de successu.

*

Si findu cá e siguru, nici nu-lu vomu mai însotí în visitele sale urmatóre.

Nu mai câteva síre si voiú încheiá.

Dilele trecute întelnií pe unu amicu, fost deputatu în diet'a trecuta, care síede în Budapesta.

— Dar tu — i dísei — nu-ti mai puni candidatúr'a nicairi?

— Nu, frate. E fórté neplacutu sè síedu atát'a la síedintie si sè ascultu atâte vorbiri lungi. Eu mi-am gasitu alta cariera multu mai comoda si mai rentabila.

-- Ce?

— Voiú deschide unu biurou si me voiú însarciná cu tramiterea pe posta a diurnelor acelor deputati, cari sùnt atátu de ocupati acasa, înceátu n'au timpu sè mai vina si la dieta. Pretiulu unei expeditiuni lunarie va fi 5 fl. Bucurosú va platí ori care atát'a, cáci acésta suma e cu multu mai mica decâtú aceea ce ar trebui sè spesésca vinindu la Budapesta numai spre a-si scóte diurnele. E bine, mai totu-de-una lipsescu dela dieta câte 200 de deputati; deci dóue sute per 5 fl., ar fi tocmai 1000 fl. în fia-care luna!

Joseful Vulcanu

Pictorulu Selageanu din Craiova.

Reproducemu dupa „Románi'a Libera“ urmatorulu articulu:

Cu ocasiunea resboiului din urma, când bravur'a Româbului s'a deșteptatu din nou, opiniunea publica a aplaudatu pe toti acei, cari fia prin condeiu, fia prin penelu, au întreprinsu sè eternizeze faptele glorióse ale armatei nóstre. Unii artisti mai norociti cu productiunile lor si-au atrasu mai curéndu atentiunea publiculu. Sùnt unii modesti, cari se lupta cu nevoile

de totu felulu si lucréza retrasi si chiar nu cauta a capetá aplauzele publicului. Între acestia din urma putemu numerá si pe pictorul Selagianu din Craiova.

Pictorul Selagianu si-a facutu o școlá buna si lucréza necontentitu în artea sa cu o maestría de admiratu. Toti cetatienii din Craiova cunoscu operile lui. Sórtea a facutu sê remâe ignoratu de publiculu celu mare. Elu are mai multe tablouri cari potu figurá cu fila într'o galería româna.

Între aceste tablouri însemnâmu mai alesu urmátorele :

1) „Mórtea Atalei“, dupa Chateaubriand, tablou înaltu de unu metru si jumetate. 2) „Vlad Trepesiu-Voda“, la a carui compositiune d. Selagianu a avutu în vedere scrierea dlui Hasdeu. 3) „O baiadera.“ 4) „Unu capu de betránu“, aprofundatu în cetirea unei carti. 5) „Unu capu de evreu.“

Aceste tablouri cari am avutu placerea a le vedé în atelierulu dlui Selagianu, în Craiova, au fost espuse mai multu timpu în acelu orasiu si admirate de multi cunoscatori. Dar, o repetímu, elu nu avú incuragiarea de a fi cunoscutu si gustatu de unu publicu mai intinsu. Ceca ce ne îndreptátesce a díce, cá în provincia unu omu de arte este espusu a remâné isolatu si chiar a parasí frumós'a missiune, pentru care simte în pieptulu seu foculu sacru, déca nu-si póte câstigá pe alta cale subsistent'a si liniscea necesara artei si desvoltarei talentului seu.

Numitele tablouri se afla acum espuse la d. Gebauer, pe calea Mogosióei, unde ori-cine póte admirá adeveratulu talentu alu acestui pictoru. Corectet'a desemnului si a compositiunii, perspectiv'a si coloritulu dovedescu acest'a.

Pe timpulu resboiului din urma cu Turcii, pictorul Selagianu numai cu modestele mijlóce adunate din econmiile sale, s'a dusu pe câmpulu de lupta si a asistatu la luarea Nicopolei apoi s'a dusu la Plevna si a statu în taber'a cartierului generalu de la Grivitia si chiar la luarea Grivitiei. Nemultiamitu numai cu atâr'a, în díu'a de 6 septemvre, a înaintatu în avant-posturi si pe când se asiedíase într'o câmpía cá sê desemneze positiunea Plevnei, bombele si glóntiele curgeau din redutele turcesci asiá, cá unu soldatu care de curiositate se uitá cum desemnéza pictorul Selagianu, a fost ranitu.

Întorcându-se la Craiova, se duse de mai multe ori la Calafat si a vedíuru cu ochii sei bombardarea Vidinului de catra bateriile române.

Acum pictorul Selagianu lucréza la o serie de tablouri, cari au sê represinte bravur'a soldatului românu pe câmpulu de bataia.

Unu tablou terminatu si bine reusitu represinta primulu atacu la luarea Grivitiei. (Fotograf'ia în mare a acestui tablou se póte vedé espusa la librari'a Socec). În tabloulu acest'a se represinta înnaltímele din pregiurulu Plevnei si în departare se vedu maies-tosii Balcani Vitezulu nostru Domnu încungiuratu de statulu seu majoru chiar sub bombele inamice, dupa ce a datu ordinele de asalte asista la lupt'a crâncena pentru luarea Grivitiei. Bateriele iau cu iutíel'a fulgerului nóue posittii. Deja primele colóne s'au suitu pe înnaltímele Grivitiei si abiá se mai vedu de fum, când dorobantii înaintéza cu unu pasu hotaritu si cu ochii tîntíti la Domnitoru saluta par cá aru díce : „Ne ducemu sê murimu pentru tíera si pentru Domnitorulu ei.“ Printre colóne se distinge neobositulu si în-

trepidulu generalu Davila, cu corpulu seu sanitaru, dându ajutoru celor cadíuti pe câmpulu de bataia chiar sub glóntiele inamice.

Din aceste pugine schitíe se póte vedé, cá pictorul nostru, dupa ce a studiatu consciinciosu în faci'a locului, luptele armatei nóstre, scie sê le represinte astfel în cátu sê ne facemu o ideia completa despre aceste lupte, cari vor formá o pagina frumós'a în istori'a Românilor.

Sperâmu cá atátu guvernulu, cátu si publiculu inteligentu si patriotu se vor grabí a încuragiá acest'a întreprindere a pictorului Selagianu.

Iér pe d. Selagianu ílu îndemnâmu sê mérga înainte, înfruntându ori ce nepartiniri ale sortii; sê continue a ne representá mai alesu scene din viét'i'a naționala si sê-si aduca aminte, cá perseverant'i'a a fost totu-de-una unu elementu esentíalu si prin urmare necesaru alu talentelor.

P u n c i u .

Pe timpulu congressului din Berlin se dadura mai multe serate în onórea membrilor congressului.

La un'a din aceste principess'a Teck, díse lordulu Beaconsfield :

— Dta ai asiá putere mare, ce vrei aceea se întempla; spune-mi dara ce voiesci ?

— Éu? — eu — nu vreu decátu o bucatíca de cartofi.

*

Dilele trecute Beaconsfield se bolnavi. Ambasadorulu russescu numai decátu tramise pe secretarulu seu a se informá de starea sânetátii ministrului presiedinte englesu.

Acest'a multiam de atentiune, si response, cá nu se afla în pericolu. Medicii i-a recomandatu numai linisce.

— Dar putíntelu *Cipru* totusi ati beutu, — response secretarulu, — síefulu meu e de parerea, cá acest'a póte sê ve strice.

— Asiá? Spune-i, te rogu, sê fia liniscitu; nu mi se va întemplá nimica, pentu cá — *pro Batum est.*

*

La unu esamenu de geografia.

— Unde zace Bosnia ?

— Bosnia zace în miseria si saracia.

*

Doi scolari :

— Mei, de ce te bucuri tu asiá de tare ?

— Cum sê nu me bucuru ? La adunarea de eri alegatorilor dascalulu nostru a máncau asiá bataia, încátu va trebui sê zaca vr'o dóue septemâni.



Literatura si arti

Cânteculu *Gintei Latine* este deja tradusu si în limb'a hebreica, si înca de dóue ori. Primulu traducatoru e rabinulu din Berlad, A. Taubes; alu doile este M. S. Rabener, directorulu orfelinatului I. Neuschatz din Iasi.

Dlu V. A. Urechia a începutu sê-si publice tóte operele. Tóte scrierile sale vor formá 26 de volume, afara de alte 10 cari vor cuprinde cursulu seu de is-

toria națională, ținută la facultatea de litere din București. Seria A., tom. I Teatru : „Drame“ ; seria B., conferințe și discursuri. Două volume de peste 400 pagine fiecare, au și aparut. Nu le-am vădit.

✕ **Dlu Gr. G. Tocilescu**, directorul muzeului de anticități din București, unul din stimatii colaboratori ai noștri, care a fost însărcinat de guvern a face o excursiune la schitul Verbila din județul Prahova, a făcut un raport — care s'a publicat și în Monitoru — asupra noulor și interesantelor sale descoperiri.

✕ **Dlu C. Esarcu** a publicat la București o carte foarte interesantă, care conține descoperirile sale istorice în arhivele Italiei, în Veneția, Florența și Urbino. Aceste documente răspândesc multe lumini asupra istoriei noastre. De aceea recomandăm colecțiunea dlui Esarcu tuturor iubitorilor de istorie. Prețulu nu-lu scim.

✕ **Dîuare nouă** : „Drapelul democrației“, la Focșani, — „Dunarea“, în București.

Biserica și școala.

✕ **Consistoriul din Aradu** în ședința sa dela 23 l. tr. a ales pe dlu dr. Lazaru Petrovițiu de profesor la institutul teologico-pedagogic din Aradu. Noul profesor, precum scriserăm, a terminat în vîr'a acelu cursu de filosofie la universitatea din Budapesta.

✕ **Carti școlare.** Ministerul instrucțiunii și cultelor în Români'a publică concursu pentru unu abecedaru în usul școlilor primare, urbane și rurale. Abecedarul se va elabora în condițiuni de a se întrebuintă atătu cu metodu foneticu, cătu și celu silabisticu și peste totu intuitiv. Volumulu întregu nu va fi mai mare decâtu celu multu dela 4—5 côle tiparite. Terminulu 14 decembrie a. n., premiulu 2000 lei și 4000 esemplare tiparite; pentru edițiunile următoare se vor dá autorului 1500 esemplare.

✕ **Capela româna din Lipsea.** P. C. archimandritu Parteniu S. Clinceni, licențiatu în teologia dela facultatea din Atena, se numește în postulu de superioru alu capelei române din Lipsca, în loculu P. C. archimandritu Valerian.

✕ **Daruri pentru biserica.** Dlu Petru Calciunariu avocatulu în Orșova-vechia, a daruit prin o colecta făcuta dela mai multi domni din Orșova bisericii din Borloveni nou, comitatulu Severin, sum'a de 17 fl.; era parintele preotu din Maidanu Adam Popovițiu a daruit totu acelei biserici unu chivotu în prețiu de 30 fl.

Ce e nou ?

Domn'a României — precum cetim în „Românulu“ — a binevoitu a manifestá, cá si Domnulu, unu viu interesu pentru nenorocirea dlui primu-ministru Ionu Brătianu. Éta telegramele, ce Domn'a a avutu înalt'a bunavointia d'a adresá dnei Brătianu : „Sinaia, 17 iuliu. Iéu cea mai víua parte la marea îngrijire ce v'a isbitu atătu de pe neasteptate. Rogu pe Dumnedíu s'acorde o grabnică însănătoșare dlui Brătianu, care e atătu de necesaru principelui și țerii, și în cris'a ce strabatemu mai multu decâtu ori când. Sîm trista cá lipsescu din București. Elisabeta.“ — Alu doile telegramu : „Sinaia, 19 iuliu. Speru cá starea multămitore continua și cá nóptea a

fost buna. Multămescu lui Dumnedíu, cá ne-a scapatu si-lu rogu d'a-i dá o grabnică însănătoșare. Anim'a mi s'a înfioratu, când am aflatu amenuntele. Mîi de amicitii. Elisabeta.“

Trupele de ocupațiune austro-ungare au trecut în Bosnia! Acelu e noutatea cea mai importantă a dilelor trecute. Trecerea s'a făcutu în 29 iulie demineta la Brod. Mai întăiu trecu o brigada sub conducerea archiducelui Ioanu Salvator, și intră în Berbir. Apoi urmara alte trupe, și în decursu de trei ore tóte trupele trecura Sava. Br. Philippovițiu a publicat o proclamațiune catra locuitorii de acolo, în care le anunța, cá nu vine cá inamicu, ci cá amicu, vîndu se fáca ordine și pastrăndu libertatea națională și de cultu a tuturor. Locuitorii nu opusera nici o resistința. Asia dara ocupațiunea Bosniei a începutu.

✕ **Dobrogia** va intră în posesiunea României — conformu scirilor din dîuare — cam pe la mijloculu lui augustu. Se dice, cá comandantulu militarulu și civilulu alu ei are se fia colonelulu Angelescu, carele a condusu ataculu în contra Griviței.

Basarabi'a va trece în stapânirea rusescă asemenea cam la mijloculu lui augustu. Din Bolgradu se scrie, cá personalulu administrativu rusescu pentru Basarabi'a e deja numitu; unii funcționari au și sositu.

Cum se retragu rusii. „Drapelulu Democrației“ spune cá Rusii, cari staționau pe marginea Milcovului, primindu ordine de plecare, au și pornitu spre Ploesci, dăndu focu la baracele și la fânulu ce aveau în lagaru, de si li se oferisera prețuri destulu de avantajose.

Rusii în Dobrogea. Se depesice din Chis-tendje diuarului „l'Orient“, cá rusii pe acolo au făcutu mai multe lucrări de fortificări, pe cari dílele trecute le-au mai întaritu cu tunuri Krup de mare calibru. Doue bataliune de infanteria și o compania de geniu au primitu în același timp ordinulu de a ridicá noue redute la Cernavoda. Telegram'a spune apoi, cá poporațiunea e reu tratata de rusi și cá toti astéta cu doru diu'a cá Români se ia în stapânire țier'a. Comerțulu suferu multu prin taxele puse de rusi. Mai multe familie au de gâdu se parasése țier'a, spre a se rentorce numai atunce deca Români'a va cuprinde Dobrogea.

Italia e agitata și face mari demonstrațiuni în contra Austro-Ungariei. Iéta caus'a acesteia : Congresulu dela Berlin a lovit pe Italiani în interesele lor cele mai scumpe. Posesiunea Ciprului, pe lînga cea a Maltei și a Gibraltarului, asicura Angliei dominațiunea Mediteranei, asupra careia, prin tradițiune si prin posițiunea geografică, ar trebui se domine Italia. Se mai adaugemu, cá regele Italiei pórtă de secolu titlulu de „re del Cipro“, mostenindu dela Lu-signani dreptulu dinasticu asupra acestei insule, pe care fára nici unu dreptu o apuca acum Anglia. În același timp, introducerea Austro-Ungariei în Bosnia și în Hertegovina întaresce imperiulu habsburgicu tocmai din cea parte din care ílu amenința de multu reclamațiunile Italiei asupra unor regiuni de naționalitate italiană. Italia o simte acelu și este profundu indignata. Ce va fi sfirsítulu, nu se scie.

Slepurile damelor în Praga au provocatu asia de mare resensu, încátu consiliulu comunalu a decisu



în sîedintî'a sa de la 22 julie sè rîge pe femei prin publicitate, sè nu mai tîrésca pe strade niste şlepuri atîtu de lungi, càci astfel facu pravu mare si îniurintîa periculîsa asupra sanetâtii.

Femeile la alegeri. Mişcările electorale s'au început cu mare sgomotu în Budapesta. Sînt o mulţime de candidati. Si mai alesu în suburbiulu Terecianu, locuitu mai alesu de jidovi, sînt mari agitătîuni. Unulu din candidatii acelui suburbiu, Helfy, si-a desfasîuratu mercuri sér'a program'a. Înainte de a se tîne acést'a, comitetulu partidei a primitu o epistola colectiva dela mai multe dame, în care acele regretîndu, cà nu potu si ele luá parte activa la alegeri, anuncia cà celu puçinu isi vor esprimá simpatîa lor façia de candidatulu, decorîndu si iluminîndu locuintîele lor pe unde va sè trecá cortegiulu partidei lui Helfy. Ceea ce ele au promis, au si facutu.

Sciri merunte. Din Constantinopole se scrie, cà acolo lupt'a cu Grecîa se considera cà înlaturabila. — De la atentatulu lui Hödel pâna la 6 julie au fost condamnatu în Germani'a 388 de însi pentru crim'a de lesemaiestate. — Rusii au ocupatu în 22 julie Sîumla. — Urmarirea si sfîrsirea liniei ferate Ploesci-Predélu s'a datu în întreprindere lui Guilloux. — Daun'a causata prin foculu din cas'a dlui Georgiu Mocioni se urca la vr'o 25,000 fl., si nu tîta cas'a, ci numai acoperisîulu a fost asiguratu la 6000 fl. — Caleulu din Praga s'a plînsu unui prietenu alu seu, cà nu scîe unguresce si astfel nu pîte fi aplicatu în Ungaria, unde ar avé mai multu „de lucru.“ — Pe calea ferata între Hejasfalva si Erked (Transilvania) s'a aprinsu unu vagonu cu marfuri, si a arsu; pagub'a se urca la 10,000 fl.

Tabloulu reprezentantilor de la congressulu din Berlin. Cetimu în „Telegrafulu“ din Bucuresci: Se scie, cà în tîte evenimentele acei cari specula mai multu cu ômenii produsu de acele evenimente sînt mai cu sêma fotografii si autorii de tablouri. Chiar la noi, cu ocasiunea celor din urma fapte resboinice, câte tablouri de diferite categorii n'au inundatu tîer'a!

Cu ocasiunea congressului, nici Berlinulu nu putea deci sè remâie scutitu de inundatîunea tablourilor si a fotografielor. Câtiva fotografi dederu parçialu fotografi'a membrilor de la congressu. Unu altulu, cà sè lase pe jos pe confratii sei, gasi cà ar fi mai bine sè faca unu tablou în care sè fia toti membrii congressului la unu locu, ceea ce si puse în esecutare. Ce va curiosu înse, între toti reprezentantii puterilor mari nu s'a trecut în tablou nici din ai Greciei, nici din ai Serbiei, nici din ai Muntenegrului, ci numai unulu din reprezentantii României, d. Ionu Bratianu.

Dupa publicarea acestui tablou, d. Bratianu se duse la principele Gorciacoff spre a mai starui în privintîa drepturilor nôstre. Cu acesta ocasiune cancelarul rusescu, dupa cum ne spune unu diaru berlinesu, s'a adresatu catra d. Bratianu si a dîsu:

— Eu me miru de staruintî'a dvîstra asupra pastrîrii Basarabiei. Dar nu ve gînditi câtu serviciu a adusu Rusi'a tiei dvîstre. Ei i datoriti positîunea ce aveti, ei datoriti onîrea cà între toti reprezentantii congressului din statele cele mici numai Români'a e represintata prin dta!

— Sè-mi dati voe, principe, — respunse d. Bratianu, — sè ve spui o anecdota românesca, care se aplica la cuvintele dvîstre.

— Ascultu cu placere.

— Unu boieru de la noi a tramisu pe unu tîganu la unu prietenu alu seu în alta mosîa cu o traisita plina cu raci si o scrisîre.

„Tîganulu, pe drumu fiindu pré caldu, s'a opritu sub unu stejaru, sè se mai odihnésca, a atîrnatu traisit'a de stejaru si s'a culcatu. Când s'a desteptatu, si a luat traisit'a în mâna, n'a mai gasitu nici unu racu în ea! Fiindu unu lacu aprîpe, toti racii fugisera în lacu.

„Ce sè faca tîganulu? Sè duca celu puçinu scrisîrea. Asîa si face. Se presinta dar la prietenu stapînului seu si i dà scrisîrea. Acela o cetesce si ajunge la fras'a unde se scriá cà i tramite dîue-sute raci.

— Dar bine, tîgane, aici se vorbesce de raci!

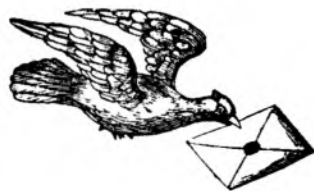
— Se vorbesce boerule? Care va sè dica sînt în scrisîre? Apoi bine cà sînt acolo, cà din traisita s'au dusu de multu.

„Asîa si cu Români'a, terminá d. Bratianu. Bine cà e represintata în tablou, càci drepturile ei s'au dusu în lacu.“

Suvenirea mortilor.

Ioanu Grozescu, bunulu si iubitulu preotu din Banatu-Comlosiu, parintele repausatulu june poetu Iulianu Grozescu, dupa o bóla abiá de cincî dile, a încetatu din viétîa la 26 julie. Remasîtiile pamîntesci ale adormitului în Domnulu se înmormîntara la 28 julie, cu ceremonia conveniabila, sub conducerea protopopulu tractualu Vincençiu Sierbanu, fiindu de façia tîta comun'a. Pe repausatulu îl plîngu nu numai ai sei: veduv'a, fiii, fiicele, consîngenii si amicii, ci îl plînge totu poporulu.

Post'a Redactiunii.



Biserica-Alba. Amu cetitu cu placere epistol'a. De cumva ai tîmpu, transforméza-o într'unu articolu!

Bucuresci. *Regretîmu,* cà sîntemu *fortiati* a ne *degagîa,* càci în fîi'a nôstra nu se pîte vindecá acea *maladia.*

➡ În joi'a viitîre neputîndu sè apara „Familia“, anticipá nu nrulu acel'a acuma, alaturîndu la numerulu presinte o jumetate de cîla, si astfel acesta contîne o cîla întregá.

➡ **Rugîmu pe acei abonantî ai nôstri** a caror abonamente au espiratu la finea semestrului primu, cu nr. 48, sè binevoiesca a le rennoi câtu mai curîndu, séu a ne retransmitemi nrile déca nu vreu sè aiba si mai departe fîi'a nôstra.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tiei nr. 39.